

UNIwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

KATEDRA OKULISTYKI I KLINIKA OKULISTYCZNA

ul. Długa 1/2
61-848 Poznań

tel./ fax 61 854 90 84
e-mail: okulista@ump.edu.pl

Poznań, 8.12.2018

prof. dr hab. n. med. Jarosław Kocięcki
Kierownik Katedry Okulistyki i Kliniki Okulistycznej
Uniwersytetu Medycznego
im. Karola Marcinkowskiego
w Poznaniu

tel.: 61 8549 284
fax.: 61 8549 084

Sz. Pan
Prof. dr hab. Piotr Małkowski
Dziekan Wydziału Nauki o Zdrowiu
Warszawski Uniwersytet Medyczny
02-091 Warszawa
ul. Żwirki i Wigury 61

RECENZJA

rozprawy doktorskiej lek. Rafała Muca pt.: „Ograniczenia dostępu do leczenia retinopatii cukrzycowej i cukrzycowego obrzęku płamki żółtej z perspektywy polskiego systemu opieki zdrowotnej”.

Mam zaszczyt przedstawić powierzony mi do recenzji uchwałą Rady Wydziału Nauki o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego egzemplarz rozprawy doktorskiej lek. Rafała Muca. Praca nosi tytuł: „Ograniczenia dostępu do leczenia retinopatii cukrzycowej i cukrzycowego obrzęku płamki żółtej z perspektywy polskiego systemu opieki zdrowotnej”.

Wybór tematu, cel i założenia badań należy uznać za trafne i z okulistycznego punktu widzenia za bardzo ciekawe, bowiem cukrzyca będąca jedną z głównych przyczyn nieodwracalnej ślepoty na świecie – co doktorant zaznaczył już na samym wstępie swej pracy – jest zagadnieniem wciąż niezwykle ważnym i aktualnym. Z uwagi na częstotść

występowania, nierzadko podstępny przebieg, a także poważne następstwa tej choroby oraz fakt, że jak dotąd nie określono ani konkretnej przyczyny jej rozwoju ani nie wynaleziono skutecznego leczenia sprawiają, że badania nad nią stają się – z okulistycznego punktu widzenia – po prostu niezbędne.

Patogeneza zmian zachodzących w narządzie wzroku w przebiegu cukrzycy, jak również wpływ na ten narząd różnych metod leczenia stanowią od wielu lat centrum zainteresowania wielu okulistów poszukujących skutecznego sposobu diagnozowania i terapii tej jednostki chorobowej. W świetle tych problemów staje się jasne, że nie tylko jej szybkie i rzetelne rozpoznanie, ale także (a może przede wszystkim?) uważna i obiektywna ocena stosowanej terapii, a przede wszystkim dostęp do konkretnego leczenia mają bardzo duże znaczenie dla dalszych losów pacjenta.

Oczywistym jest, że służyć temu celowi musi również dobrze zorganizowany system opieki zdrowotnej, jednak powszechnie wiadomo, że w chwili obecnej nie ma ścieżki idealnego systemu, który mógłby sprostać wszystkim wymaganiom służby zdrowia i oczekiwaniom pacjentów. Dlatego analiza ograniczeń dostępu do leczenia retinopatii cukrzycowej i cukrzycowego obrzęku płamki z perspektywy polskiego systemu opieki zdrowotnej, której podjął się lek. Rafał Muc wydaje się być niezwykle ważna i wartościowa.

Przedstawiona do oceny rozprawa powstała w oparciu o pięć publikacji poprzedzonych 33-stronicowym krótkim opracowaniem analizowanego zagadnienia.

Praca ma układ typowy i zawiera 33 strony, w tym 8 rycin, 11 tabel i 31 pozycji piśmiennictwa oraz odnośników internetowych do portali organizacji i organów administracji państwowej, z których korzystał lek. Muc, ułożonych według kolejności cytowań. Praca zawiera także streszczenie w języku polskim i angielskim. Całość podzielona jest na 8 rozdziałów, z czego rozdział 4 zawiera 4 podrozdziały. Do dysertacji załączone są kopie wszystkich prac, na których opiera się niniejsza dysertacja, opublikowanych w polskich i zagranicznych czasopismach naukowych. Załączone są także oświadczenia wszystkich współautorów.

W krótkim Wstępie Doktorant zaznacza, iż prezentowana dysertacja stanowi cykl prac naukowych podejmujących problematykę dostępu do leczenia retinopatii cukrzycowej i cukrzycowego obrzęku płamki w Polsce. Prace te zostały opublikowane w polskich i międzynarodowych czasopismach naukowych o tematyce z obszaru ochrony zdrowia i farmakoekonomiki. Prezentowane dane obejmują terytorium Polski z uwzględnieniem

wybranych danych statystycznych z obszaru Unii Europejskiej oraz danych światowych. W krótki i zwięzły sposób podaje tu cele prowadzonych przez siebie badań oraz hipotezy badawcze, które już na tym etapie sugerują niezwykle szeroki zakres podjętych przez Autora analiz. Przedstawiony został również materiał badawczy, na który składają się publikacje, dane i raporty dostarczone i/lub opublikowane m.in. przez Światową Organizację Zdrowia, Narodowy Fundusz Zdrowia, Główny Urząd Statystyczny w Polsce, Europejski Urząd Statystyczny oraz Naczelną Izbę Lekarską. Co ważne, w pracy uwzględniono także polskie i międzynarodowe wytyczne leczenia retinopatii cukrzycowej i cukrzycowego obrzęku płamki określone m.in. przez Polskie Towarzystwo Okulistyczne, Królewskie Stowarzyszenie Okulistów z Wielkiej Brytanii, Międzynarodową Radę Okulistyki i inne. Doktorant opisuje liczne dane demograficzne i epidemiologiczne, które zostały wykorzystane w pracy oraz zaznacza, że w analizach danych liczbowych została wykorzystana metoda prostej ekstrapolacji statystycznej.

Kolejny rozdział stanowi Podsumowanie Wyników Badań wynikających z ocenianych publikacji stanowiących podstawę dysertacji. Rozdział ten został podzielony na cztery podrozdziały: 1) Problem zdrowotny: cukrzyca i jej powikłania prowadzące do zaburzeń widzenia, 2) Wytyczne dotyczące leczenia retinopatii cukrzycowej, 3) Cukrzyca i retinopatia cukrzycowa w Polsce – charakterystyka, oraz 4) Dostęp do leczenia retinopatii cukrzycowej w Polsce. Wszystkie te części w sposób zwarty i poprawnie usystematyzowany pokrótce omawiają poszczególne zagadnienia poruszane w analizowanych prezentacjach, ale co ważne z punktu widzenia czytelnika – dane te poparte są nie tylko licznymi odnośnikami do materiałów wykorzystanych przez lek. Muca, ale zostały przez niego zilustrowane licznymi rycinami i tabelami.

Należy zauważyć, że wprowadzając dane dotyczące samej cukrzycy, jej powikłań oraz wytycznych odnoszących się do leczenia retinopatii cukrzycowej zostały przedstawione w prawidłowy i ciekawy sposób, to jednak są one w większości doskonale znane większości okulistów, dlatego z okulistycznego punktu widzenia za szczególnie interesującą należy uznać część poświęconą dostępności do leczenia retinopatii cukrzycowej w Polsce. Można przyjąć, że to właśnie ta część pracy stanowi kwintesencję całej dysertacji. Powołując się na oficjalne dane pochodzące z Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), Naczelnej Izby Lekarskiej (NIL), Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ) i innych urzędów lek. Muc w bardzo konkretny i umiejętny sposób przedstawia aktualną sytuację Służby Zdrowia w Polsce. Co ważne, dane te przedstawione zostały w przejrzystych tabelach, które w niezwykle jasny

sposób określają aktualną sytuację i możliwości opieki okulistycznej w poszczególnych województwach, co z okulistycznego punktu widzenia może mieć kapitalne znaczenie np. podczas tworzenia tzw. „Map potrzeb zdrowotnych” na terenie praktycznie każdego województwa. Wszystkie te informacje zostały zestawione i porównane z danymi pochodzącymi z ośrodków zagranicznych, jak Wielka Brytania czy Kanada itd., co pozwala na wskazanie mocniejszych i słabych punktów aktualnie panującego w Polsce systemu. Należy przy tym podkreślić staranność i logikę prezentowanych informacji co sprawia, że nawet niezupełnie zorientowany w tym zagadnieniu czytelnik na podstawie ocenianej dysertacji z łatwością będzie mógł wyciągnąć właściwe wnioski.

Dyskusja stanowi niejako ogólne podsumowanie wszystkich publikacji składających się na ocenianą dysertację i prowadzona jest w sposób właściwy i bardzo konkretny. Autor powołuje się tutaj bardzo często na najświeższe (również tegoroczne!) materiały referencyjne, z których korzystał podczas prowadzenia swoich badań, co znacząco uwiarygadnia wysuwane przez niego stwierdzenia. Zwraca uwagę bardzo duża wiedza i znajomość analizowanego zagadnienia, a także wielostronność analiz przeprowadzonych przez Doktoranta, który na sytuację w polskiej służbie zdrowia stara się patrzeć w sposób bardzo obiektywny spoglądając na nią z ze strony pacjenta, lekarza, Ministerstwa Zdrowia, NFZ oraz organów administracji państwowej. Dyskusję lek. Muc kończy przekornie dziesięcioma pytaniami, które według niego mogą (a może powinny?) ukierunkować czytelnika na postawienie właściwych odpowiedzi na wcześniej przedstawione cele i hipotezy badawcze. Trzeba przyznać, że jest to sposób, który należy uznać za nowatorski, zmuszający czytelnika do samodzielnej oceny aktualnie panującej sytuacji.

Wnioski zostały przedstawione w formie osobnego, krótkiego rozdziału, w którym każdy z akapitów stanowi niejako odpowiedź na wcześniej przedstawione cele i hipotezy badawcze. Co ważne, na podstawie wysnutych wniosków lek. Muc rekomenduje na koniec działania, ujęte w formie ośmiu punktów, które według niego powinny zostać wzięte pod uwagę przez organy administracji państwowej w kontekście organizacji leczenia retinopatii cukrzycowej i cukrzycowego obrzęku płamki z perspektywy polskiego systemu opieki zdrowotnej. Należy zaznaczyć, że po lekturze niniejszej pracy konieczność podjęcia tych działań wydaje się być oczywista.

Do dysertacji załączone są pełnotekstowe kopie wszystkich pięciu artykułów naukowych wraz z odpowiadającym im piśmiennictwem, na których opiera się niniejsza praca, opublikowanych w recenzowanych polskich i zagranicznych czasopismach naukowych. Ich łączna punktacja IF wynosi 0,294, a punktacja MNiSW 46 punktów. W czterech z nich lek. Muc jest pierwszym autorem, a w jednej – drugim. Należy zaznaczyć, że wszystkie prace są ze sobą spójne tematycznie.

Podsumowując – rozpatrywana dysertacja prezentuje dużą znajomość tematu i szeroką wiedzę Autora związaną z zagadnieniami dotyczącymi organizacji służby zdrowia nie tylko w Polsce, ale i w Europie i innych państwach świata. Podkreślić należy również umiejętność zdobywania najbardziej istotnych informacji oraz ich konfrontację z danymi uzyskanymi ze źródeł zagranicznych.

Wnioski, jakie Autor wysuwa kończąc rozpatrywaną pracę, nie tylko syntetycznie i jasno podsumowują dysertację, ale także w pełni odpowiadają celom, które na wstępie postawił przed sobą Doktorant i można żywić przekonanie, iż otrzymane przez niego wyniki znajdują swoje odbicie w publikacjach innych autorów, a także zostaną przeanalizowane przez ważne organy administracji państwowej.

W całej rozprawie należy jeszcze raz podkreślić nie tylko systematyczność i logikę w prowadzeniu wywodu naukowego, jaki stanowi niniejsza praca, ale uwypuklić należy też fakt, że jest ona napisana poprawną polszczyzną, co sprawia, że pracę czyta się z prawdziwym zainteresowaniem i przyjemnością. Zaznaczyć również należy niezwykle szeroki zakres przeprowadzonych analiz w tak trudnym zagadnieniu, jakim jest analiza obecnej sytuacji związanej z dostępem do leczenia retinopatii cukrzycowej i cukrzycowego obrzęku płamki widzianej z perspektywy polskiego systemu opieki zdrowotnej, co dodatkowo podnosi znaczenie rozpatrywanej pracy.

Z obowiązku recenzenta zmuszony jestem zwrócić uwagę na drobne niedostatki pracy. Wydaje się, że streszczenie pracy zwyczajowo powinno się znaleźć na końcu dysertacji, a nie na początku, choć fakt ten w najmniejszym stopniu nie umniejsza jej wartości i znaczenia. Uwagę zwraca fakt, że większość z prezentowanych tabel zawiera nagłówki w języku angielskim, a nie polskim, co jest nieco zastanawiające, gdyż tematyka dysertacji w głównej mierze związana jest z sytuacją polskiej służby zdrowia, a nie angielskiej. W tekście brak jest także odnośników do wspomnianych tabel i rycin oraz osobnego ich spisu umieszczanego zwyczajowo na końcu dysertacji. Drobne błędy edycyjne (np. kropka na końcu tytułów

poszczególnych podrozdziałów) praktycznie mają charakter „chochlika drukarskiego”. Zaznaczyć należy, że wszystkie uwagi w najmniejszym stopniu nie umniejszają wartości i znaczenia samej pracy, niemniej powinny zostać wzięte pod uwagę w przypadku dalszych opracowań analizowanego zagadnienia.

Wymienione powyżej drobne uwagi krytyczne wprawdzie ukazują słabe punkty pracy, jednak w najmniejszym stopniu nie obniżają jej wartości, stąd można uznać, iż niniejsza dysertacja mieć będzie duże znaczenie nie tylko dla lekarzy-okulistów, ale także (a może przede wszystkim) dla pracowników różnych organów administracji państwowej.

Ponieważ praca spełnia wszystkie wymogi rozprawy doktorskiej – zwracam się uprzejmie do Rady Wydziału Nauki o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego z wnioskiem o dopuszczenie lek. Rafała Muca do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Z wyrazami szacunku,

prof. dr hab. n. med. Jarosław Kocięcki